

Demokrati praznujejo svojo zmago; Harry Truman postal "boss"

REPUBLIKANCI POTISNjeni NA DRUGO MESTO V KONGRESU IN PO DRŽAVAH; DEWEY NE BO VEČ KANDIDIRAL. WALL STREET V PANIKI. WALLACE POZVAL TRUMANA, NAJ SE DRŽI KAMPANJSKIH OBLJUB

Chicago.—Kakor je razvidno iz raznih poročil širom dežele, vlada v demokratskih krogih brezmejno veselje nad veliko volilno zmago, med republikanci pa velika poparjenost. V Chicagu je bila mestna hiša v sredo spremenjena in pravcato rajališče in počivalo je vse delo—še stenske ure, ki so jih leta 1910 nabavili republikanci, so se ustavile! Kakor poročajo iz Washingtona, je rajalo brezmejno veselje tudi v Beli hiši.

V Independenci, Mo., se je pred hišo predsednika Trumana v sredo zvečer zbrala velika množica ljudstva, okrog 50.000, da njegovi družini pomagajo proslavljati zmago. Prišli so iz vse okolice in klicali Harryja. Truman se je tem klicom odzval in v kratkih besedah nagovoril množico. Bil je njegov prvi javni govor po nepričakovani zmagi. "Zdaj imamo kongres," je dejal Truman, "in upam, da bomo v prihodnjih štirih letih napravili nekaj napredka." Dejal je, da je zadnji tork "zmagalo ljudstvo," ne on in da te demonstracije "niso namenjene meni, marveč vsemu svetu."

Okrog Trumana so se gladi drenjali missourijski politiki, ki so ga obiskali v njegovih hotelskih sobanah v Kansas Cityju, kjer se je začelo nastaniti, in mu čestitali k zmagi. Eden izmed njih mu je rekel, da je zdaj "on boss in lahko vsakemu pove 'where to get off'—po naše, 'mu da breco'."

V sredo popoldne je Truman prejel čestitke tudi od Thomasa Deweyja, v katerih je priznal svoj poraz. Za Deweyja, ki je bil sigurne svoje zmage, so bile te čestitke in priznanje poraza kelih grenkega pelina. On je v New Yorku na novinarski konferenci dejal, da ne bo več iskal predsedniške nominacije. To je bil njegov drugi poraz v zadnjih štirih letih. Kakor poročajo iz New Yorka, je med njegovimi svetovalci in pomočniki in "henčmani" zavladala brezmejna poparjenost, ko so iz poročil doznali, da se je Deweyjeva zmaga spremenila v velik poraz. V republikanskem glavnem stanu v razkošnem hotelu so se zbrali, da praznujejo zmago, doživeli pa so velik glavobol.

Slično kakor v Chicagu in Illinoisu so demokrati praznovali zmago tudi v 19 drugih državah, kjer so izvolili svoje guvernere in v več državah tudi druge visoke funkcionarje. V Illinoisu je bila korumpirana Greenova administracija na vse štiri poražena in ni dobila niti enega eksekutivnega mandata. Demokrati so dobili večino tudi v nižji zbornici legislature. Izvolili so 80 poslancev, republikanci pa 73. Senatsna zbornica pa je še ostala v rokah republikancev, ki so obdržali 30 sedežev, demokrati pa 14. Guvernerja Greena je porazil Adlai Stevenson z okrog 400.000 večine glasov.

V Illinoisu je bil poražen tudi republikanski senator "Curley" Brooks. Porazil ga je profesor Paul Douglas, ki je v nekaterih vprašanjih liberalen, v nekaterih pa reakcionaren, zlasti glede militarizma in zunanje politike. Republikanci so v Illinoisu izgubili tudi šest kongresnikov; izvolili so jih 14, demokrati pa 12. Med poraženimi republikanci so sami reakcionarji, med njimi tudi kongresniki Busbey, Vail in Twyman. Vsi trije so se kosali v vihtenju rdečega strašila.

Na srednjem zapadu je Dewey zmagal v sledečih državah: Michiganu, Indiani, Severni in Južni Dakoti, Nebraski in Kan-

Avtno družbe žanjejo profite

Prodaja avtov znaša milijarde

Detroit — (FP) — Avtomobil-ska družba Chrysler je v prvih devetih mesecih tega leta imela \$52,568,863 čistega dobička. V tej dobi, ki se je končala 30. septembra, je skupna prodaja njenih avtnih vozil znašala čez eno milijardo dolarjev.

V isti dobi lanskega leta je ta korporacija naredila \$48,863,476 čistega dobička; dobiček od delnice se je torej zvišal s \$5.50 na \$6.50. Kljub temu se ta družba kakor mnoge druge, upira zahtevam za zvišanje delavskih mezd ali znižanje cen.

Družba Allis-Chalmers, ki izdeluje avtna ogrožja, je naznaila, da so njeni dobički v prvih devetih mesecih tega leta znašali \$9,869,512, dočim so prejšnje leto znašali \$2,680,567, ko je bila v teku stavka v njeni tovarni v West Allisu, Wis.

V tej dobi je Chryslerjeva družba prodala 693,559 avtov in trokov, v prejšnjem letu pa 695,219—prodala je manj avtov in napravila večji profit radi višjih cen. Stavka v prvi polovici tega leta v eni izmed njenih tovarn jo je stala 50.000 avtov, kakor pravi poročilo.

K. T. Keller, predsednik Chryslerjeve korporacije, je rekel, da sprememba modelov, ki bodo na trgu v začetku 1949, bo družbo stala \$75,000,000. "Višanje stroškov materialu in drugim potrebščinam bo vsekakor dvignilo cene avtom," je rekel Keller.

Vaota, ki jo Keller omenja kot stroške za spremembo modelov, je vsekakor zelo prevelika. To je storil namenoma, da zakrije resnične dobičke, ki jih bo družba pozešla v ostalih treh mesecih tega leta. Druge avtno družbe so tudi pozele lepe profite.

Domače vesti

Is Clevelanda

Cleveland.—V Collinwoodu je naglo umrl Joseph Prešeren, star 65 let, doma iz Črnomlja, v Ameriki 47 let, član SDZ. Zapuščala žena, dve poročeni hčeri in sestro, v Novi Mehiki pa tri brate.—V stari kraj sta se podala zakonca Joseph in Antonia Yenka. Sredi zadnjega tedna sta odpotovala v New York, odkjer se odpeljata z "Radnikom".

Is Johnstowna

Johnstown, Pa.—Dne 20. okt. je v Conemaughu umrl John Vich, član društva 168 SNPJ, star 67 let, doma iz Čerknice, Notranjsko, v Ameriki 45 let. Zapuščala žena, dva sinova in dve hčeri, vsi poročeni, in štiri vnuki, v Clevelandu pa brata Josepha.—Dne 24. okt. je po daljši bolezni v bolnišnici umrla Ana Česlovnik, rojena Rauber, prvotno poročena Toman, stara 57 let, članica društva 32 SNPJ. Zapuščala moža Johna in več sinov in hčera iz prvega zakona.—Dne 25. okt. je v bolnišnici umrl Valentin Negro, star 82 let, doma iz Rajhenburga, Stajersko. Bil je eden najstarejših naseljencev, živel v Johnstownu 42 let, bil pionir raznih društev, ob smrti član društva 289 SNPJ v Tire Hillu. Zapuščala sina v Pittsburghu, nečaka in snaho in več drugih sorodnikov.

Japonska kriva napadalne vojne

Vojno sodišče podalo odlok

Tokio. 4. nov.—Mednarodno vojno sodišče je odločilo, da je Japonska kriva agresivne vojne proti Kitajski, Ameriki, Angliji, Rusiji in drugim zaveznikiškim narodom.

Odlok je bil podan po prečitani obtožbi proti bivšemu japonskemu premierju Hidekiju Toju in 24 njegovim soobtožencem. Obravnava se tiče japonske agresivne vojne od leta 1928 do 1938. Med tem časom je japonska vlada pripravljala napade na omenjene države, Kitajsko pa je dejansko že napadla.

Mednarodno vojaško sodišče sestoji iz zastopnikov 11 narodov, proti katerim je Japonska nameravala voditi agresivno vojno. Obtožba očita Japonski, da je ne le vodila agresivno vojno, temveč da so njeni voditelji zakrivali zločinska dejanja, da so kršili mednarodno vojno pravo in da so uprizarjali zločine proti človeštvu.

Sodišče je izjavilo, da so se japonski militaristi polastili vlade in delali načrte za napadalno vojno. Leta 1931 je Japonska napadla in osvojila Mandžurijo, leta 1937 pa je napadla ostalo Kitajsko.

Za vse te prestopke je bila Japonska spoznana za krivo, dočim so bili posamezni obtoženci oproščeni nekaterih dejanj, tako tudi dejanja, da so se zaročili za izvršitev masnih umorov in zločinov. Sodišče je izjavilo, da za te obdolžitve nima zadostne moči, da bi podalo svojo sodbo. Slična izjava je bila podana tudi v zadevi nacističkih obtožencev v Nuernbergu, Nemčija.

Predsednik sodišča je William Webb iz Avstralije. Končna obsodba in kazen bo izrečena prihodnji teden.

ODMEV TRUMANO- VE ZMAGE NA ZBO- ROVANJU Z. N.

Delegacija izraža zadovoljstvo nad izidom volitev

NADALJEVANJE SEDANJE POLITIKE

Pariz. 4. nov.—Izid ameriških volitev je razveselil delegate Združenih narodov, zlasti pa izvolitev predsednika Trumana. Zastopniki zapadnih evropskih držav so uverjeni, da se bo zunanja ameriška politika nadaljevala.

Večina zastopnikov vzhodnih evropskih držav, ki so povezane v ruskem bloku, je izrazila zadovoljstvo s potekom ameriških volitev, četudi ni Henry Wallace, kandidat progresivne stranke, dobil mnogo glasov. Izjavili so, da raje vidijo Trumana, v Beli hiši nego Deweya, ker vsaj vedo, s kom imajo opravka.

Sovjetski delegati pričakujejo, da bo Truman, ki bo imel v novem kongresu večino na svoji strani, lahko več storil za izboljšanje odnosov med Ameriko in Rusijo. Oni tudi izražajo upanje, da bo storil korake za razvojanje berlinskega voza.

Voditelji Združenih narodov pričakujejo, da bo nadaljevanje sedanje ameriške administracije utrdilo ugled svetovne organizacije, kajti Amerika je bila glavna sila, ki je pomagala ustanoviti to organizacijo.

Veliko zadovoljstvo nad Trumanovo zmago so pokazali zlasti britski delegati, tako tudi delegacija britskih dominionov. Oni pričakujejo, da se bo Marshallov program dajev v milijardah nadaljeval. Datje so izrazili zadovoljstvo, ker so bili zagovorniki Taft-Hartleyevega suženjskega zakona temeljito poraženi.

Mnenje vseh delegatov Združenih narodov je, da Trumanova zmaga pomeni nepričakovano moč liberalnih sil v Ameriki. Ameriško ljudstvo je obračunalo z reakcionarnimi elementi v kongresu, kar je za delegate dobro znamenje, da bo Amerika nadaljevala svoje smernice, ki jih je začel pokojni Roosevelt s svojim novim dealom.

Zanimanje za potek ameriških volitev na zborovanju Združenih narodov je bilo tako veliko, da se ni skoraj nihče zmenil za debate, ki so bile na dnevnem redu. Naznanilo, da bo državni tajnik Marshall resigniral, ni povzročilo nikakršnega razburjenja. Delegacija pa še zvedavo ugotavlja, kdo ga bo nasledil.

Celo Andrej Višinski, načelnik sovjetske delegacije, je izrazil začudenje nad izidom volitev. Rekel je, da "to je čudovito." Dočim je ukrajinski delegat Dimitri Manuilski dejal, "da ne bo nikdar več verjel ameriškim listom."

Pariški in londonski časopisi so pozdravili Trumanovo zmago.

"Rdeči dekan" ima sitiosti v Kanadi

Montreal, Kanada.—Znani dr. Hewlet Johnson, "rdeči dekan" iz Canterburyja, Anglija, je bil po svojem prihodu v Kanado zadnjo sredo zvečer "tehnično zadržan" po imigracijski oblasti. On je prišel v Kanado na predavateljsko turo, od tam pa ima priti v Ameriko, ako se v državnem departmentu ne premislijo in mu odvzamejo vizo.

Resolucija proti masnemu ubijanju

Glasgow, Škotska.—Svet strokovnih uni je sprejel resolucijo, v kateri zahteva, naj britska vlada takoj prepove rabo atomskih bomb in drugega orožja za masno ubijanje ljudi in uničevanja. V svetu so veljane vse tukanje delavske unije.

Čez 70 zagovornikov zakona poraženih; vlada dobila mandat

Washington. 4. nov.—Izmed 74 kongresnikov, ki so bili pri volitvah pretekli tork poraženi, je 71 glasovalo za protidelavski Taft-Hartleyev suženjski zakon.

Poleg teh je najmanj šest senatorjev, ki so tudi glasovali za Taftov zakon, bilo poraženih pri volitvah.

Ti številni porazi se direktno pripisujejo delavskim glasovom. Organizirano delavstvo, ki je najbolj občutilo bič Taft-Hartleyevega zakona, se je odločilo, da pomeče podpiratelje tega zakona iz kongresa. Predsednik Truman je v svoji kampanji odločno nastopil proti temu zakonu.

Glavni zagovornik tega zločestega zakona je bil senator Joe Ball iz Minnesote, ki so mu volilci dali zaslužen brc. Ball je pomagal skrupirati ta zakon, ki nosi ime reakcionarnega senatorja Tafta iz Ohia in kongresnika Hartleya iz New Jerseyja. Obja sta stebra republikanske stranke. Slednji ni kandidiral za ponovno izvolitev. Taftov termin pa poteče čez dve leti.

Voditelji CIO in ADF so izjavili, da pričakujejo prekletje Taft-Hartleyevega zakona kmalu po zasedanju novega kongresa, ki se snide po novem letu. Dalje so izjavili, da pričakujejo takojšnjo akcijo za sprejetje socialne zakonodaje, ki jo podpirajo unije in za katero se je obvezal predsednik Truman na svojih shodih.

Jack Kroll, direktor komiteja za politično akcijo CIO, je rekel, da je ameriško ljudstvo dalo de-

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

CLASALO IN LASTNA SLOVENSKE NARODNE PODPORE

JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cook County \$3.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Class members: \$1.00 per year. Non-members: \$2.00 per year. Life members: \$100.00 per year.

Advertising rates on agreement—Manuscripts of communications, and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Headed on the left, the right side is blank

PROSVETA

2837 - 58 So. Lawndale Ave., Chicago 28, Illinois

Zmagalo je 'manjše zlo'

Ko se pripravljamo k pisanju teh vrstic (v sredo popoldne), še nimamo vseh podatkov o rezultatih volitev od zadnjega torka, toda jih bomo kljub temu nekoliko komentirali. Ko to pišemo, je vsekar znano to, 1) da je Truman porazil Deweya, 2) da bodo imeli demokrati večino v obeh zbornicah kongresa in 3) da so dobili tudi večino držav pod svojo kontrolo.

Zadnji tork se je zgodil politični "čudež", kakršnega ni skoro nihče pričakoval. Svoje zmage je bil "siguren" le predsednik Truman. Ampak tudi ta njegova "sigurnost" je morala biti bolj navidezna: — ker moč ni mogel vnaprej priznati svojega poraza. V svojih kampanjskih govorih je bil prisiljen naglašati: "mi bomo zmagali," kakor to avtomatično naglašal vsak kandidat te ali druge večinske stranke. To je naglašal tudi Tom Dewey. In sicer s to razliko, da je bil on siguren svoje zmage, kakor so bili sigurni tudi vsi politični svedoci in preroki. To mnenje je bilo razširjeno tudi med demokrati, ki so razen Trumana javno priznavali Deweyjevo zmago. Zato so se demokrati politični koncentrirali skoraj povsem na lokalne in državne volitve, predsedniško kampanjo pa večinoma prepustili Trumanu samemu, če naj se sam bori proti Deweyju in Wallaceu, zmagal itak ne bo.

In zgodilo se je, kar ni nihče pričakoval. Mali Trumanček, katerega sta zgolj politično naključje in usoda posadila v Belo hišo, je porazil republikanskega Golijata Deweya, ki je bil tisoč procentov siguren, da ima zmago v žepu! In o tem so bili sigurni tudi vsi javni organi. Mar niso tako kazala vsa slavnata glasanja? Da, so! Republikanci imajo zmago v žepu! Edino vprašanje, ki se je pojavilo v javnosti zadnje dni pred volitvami, se je sukalo okrog kongresa. In našli so se politični svedoci, ki so menili, da znajo republikanci morda izgubiti večino v senatni zbornici. Nihče pa ni prerokoval, da jo bodo zgubili v nižji zbornici.

★

Kako je prišlo do te nepričakovane Trumanove in demokratske zmage, boste še dosti čitali in slišali po radiu. Toda nesporna so sledeča dejstva:

1) Čez dve petini, skoro polovico volivcev je ostalo doma. Ne Truman ne Dewey, ne Wallace ne Thomas — ne demokrati ne republikanci ne progresivci ne socialisti in druge manjšinske stranke jih niso mogle pritegniti na volišče. Vseh volivnih upravičencev je šlo od 80 milijonov — to je polnoletnih državljanov, ki bi se lahko registrirali in šli na volišče. Polnoletnih državljanov je sicer več — najbrže blizu sto milijonov — toda precej milijonov jih je dejansko diskvalificiranih iz tega ali drugega razloga. Politični preroki in svedoci so napovedovali, da se bo volitev udeležilo okrog 55 milijonov upravičencev, vsaj pa ne manj ko 50 ali 52 milijonov. Kakor je razvidno iz nepopolnih poročil, se jih je udeležilo veliko manj — okrog 46 do 47 milijonov.

2) Ti potencialni volivci, ki so ostali doma, so deloma politično totalno brezbrizni, deloma pa smatrajo vse obstoječe politične stranke kot "zanic". Volivcev slednje kategorije ni mogla po- tegniti na volišče niti Wallaceva progresivna stranka. To so tako zvali neodvisni volivci, ki so zadnji tork večinoma ostali doma. Na te volivce je najbolj zidala progresivna stranka, toda njih izven New Yorka ni v nobeni drugi državi potegnila na volišče. Smirane Wallacea, Taylorja in progresivne stranke s komunizmom, rusofilstvom in rdečim strašilom se je izborna obneslo.

3) Manjšina, ali če hočete majhna večina aktualnih volivcev, ki je demokratom pomagala do zmage, si je zadnji tork definitivno zbrala — **manjše zlo**. Odločilno besedo med Trumanom in Deweyjem, med demokrati in republikanci, je imela relativno majhna skupina volivcev, par milijonov delavskih glasov, ki so smatrali Trumana in demokrate za manjše zlo nego Deweya in republikance.

4) Trumanu in demokratom so definitivno pomagali do zmage glasovi organiziranega delavstva, katere so mobilizirale unije s svojo organizirano kampanjo in učinkovito propagando. Ta propaganda je bila skoraj povsem negativna: strašenje delavcev, da bo po njih padel še večji bled, ako zmagajo republikanci z Deweyjem na čelu. V tej propagandi, v kateri je bilo veliko resnice, je igral veliko vlogo zlasti Taft-Hartleyev zakon. Na drugi strani so unijski voditelji in njih glasila silovito udrihali po Wallaceu in progresivni stranki in ju prikazovali kot največje zlo, največjo nevarnost. Med organiziranim delavstvom je bila ta propaganda proti Wallaceu in njegovi stranki prav tako, odnosno še bolj uspešna nego proti Deweyju in republikancem, ki so vsekakor prešli tudi lepo število delavskih glasov.

Z drugo besedo: strašenje z večjim zlom in komunizmom je v zadnji kampanji igralo izredno veliko vlogo.

5) Pri tej demokratski zmagi je igral veliko vlogo tudi Truman. In sicer je igral veliko vlogo zlasti radi svojega bližnjega kongresa, katerega je kritičil skoro v vsakem kampanjskem govoru kot "najbolj reakcionarnega v zgodovini dežele." Ta njegova kampanja proti reakcionarnemu rekordu kongresa, kakor tudi proti republikancem na splošno in specifično proti Deweyju, je bila učinkovita. Na drugi strani je bil Truman radi Wallacea in Taylorja in Progressivne stranke tudi prisiljen preleviti se v novega apostola progresivizma in zagovornika miru. Na struno svetovnega miru je zlasti brenkal zadnje dneve kampanje. Prav tako je udrihal tudi po Taft-Hartleyevemu zakonu in zahteval njegov prekliče. V svojih kampanjskih govorih si je sploh osvojil pretežno večino programa progresivne stranke, seveda predvsem zato, da ji odje glasove, da ji prepreči razmah, kakor se je sam izrazil pred nekim novinarjem, kot je omenil Wallace v nekem svojem govoru po radiu.

Truman si je s to svojo prepričano zmago nedvomno priboril nov ugled in si ustvaril veliko moralno silo. Vprašanje seveda je, kako bo zdaj uporabil ta svoj prestiž in moralno moč.

Se vrača v Ameriko

Števerjan pri Gorici. — V kratkem odpotujem nazaj v Zedinjene države. Naj omenim, da nisem pričakoval, da bo moj rojstni kraj sporna točka med Jugoslavijo in Italijo.

Pred letom dni je bila tukaj postavljena provizorična meja med Italijo in Jugoslavijo. Tedaj so Jugoslavi na meji pobelili z apnom dravje, kjer ni bilo drevja pa tudi kak kamen. Ker pa je markacija dež izpral, so pred 14 dnevi na novo pobelili, in sicer pri belem dnevu, ne da bi jih opazila italijanska straža. Ko pa so enkrat zagledali markacijo, so pa kar podivjali. Radio je poročal, da so Jugoslavi ukradli tri metre zemlje.

Kakor vidim jaz, je to največja laž. Ker so jugoslovanske oblasti ukazale, da morajo posebniki ukazati, da morajo posekati tudi sadno drevje. Včeraj pa je moj brat Pepe sekal in se približal jugoslovanski meji. Vojak mu je zapovedal, da ne sme posekati pobeljenega drevja, če ne bo streljal nanj. Kaj je hotel kot ubogati! Poprej pa so italijanski vojaiki posekali vse drevje, ki je bilo pobeljeno, nato pa so Jugoslavi zopet pobelili. Dne 28. t. m. pa so Italijani podrli most čez potok, kateri je služil mojemu bratu za prevoz.

Morda bo padel strel prav na Grdinci, kakor imenujejo ta kraj. Samo da je vse mirno poteklo v tem času, ko sem bil tukaj, in da bi bilo mirno še do 2. novembra, ko odpotujem za vselej iz teh krajev. Na svidenje! Steve Skorjanc.

Nacistična zločina bo kmalu na svobodi

Cleveland, O. — Ilse Koch, ki je bila hišna gospodinja v koncentracijskem taborišču, je bila obsojena na doživetno ječo 14. avgusta 1947. Tožitelj je tedaj menil, da je bila ta kazen preveč mila, sedaj pa je vojaško sodišče znižalo kazen na štiri leta.

Omenjeni tožitelj je dobro poznal značaj te ženske in imel je na rokah mnogo dokazov, ki so pričali, da je v resnici prava betlija. Radi skrajšanja časa je bilo na sodišču izpuščenega mnogo obtežilnega materiala proti tej ženski, prav tako je bilo zaslišanih le deset priči. Tako je sedaj izjavil ameriški prosekutor. On je vedel mnogo več o tej zver, kot je v sodnijskem zapisniku.

Ilse je zrastle na podeželju, toda se je na vsak način hotela povzpeti višje. Omožila se je z nekim Kochom, kateri se je povzpela do polkovniškega čina in poveljnika Buchenwald. Ilse mu je sledila v taborišče s tremi otroki, kjer je dobila službo tudi ona. Tam je vladala kot gl. gospodinja in tako grdo postopala z jetniki, da so se zgrajali nad njo celo nacisti. Njen mož je bil radi gelufije in umora obsojen na smrt. Ko je prišel v Buchenwald, je imel 600 mark, v nekaj letih pa je ta vsota narasla na šest milijonov mark!

Prej ko bo preteklo leto dni, bo zločinka Koch prosta! Kaj bi rekla njene žrtve, če bi bile še žive?

Na primer, kaj bi rekla nek mladi Belgijec Jean Collette? Ko je on prišel v Buchenwald, je bil močan, lep plavalasec. Na svojih prsih je imel tetovirano jamborico z vsemi jambori. To je opazila tudi Ilse Koch, naka je Belgijec kmalu izginil, njegova koža in na njej tetovirana jamborica pa se je sušila v taboriščnem laboratoriju. Pozneje, ko je Heinrich Frobes čistil poveljniškov prostor, je zagledal knjigo, katere platnice so bile vezane s človeško kožo in na njej jamborice.

Frank Barbič.

dali bo izkidal bankirje in militariste iz svoje administracije in v resnici postajal predsednik, ne pa ujetnik wallstreetsovojaške dvostranske kamarije, ki izza kulisa vlada deželo.

Toda kdor veliko pričakuje od Trumana ali novega kongresa, bo lahko bridko razočaran. Novi kongres bodo dominirale iste sile kakor v preteklosti: koalicija republikancev in burbonskih demokratov. Toda o tem se pogovorimo še ob drugi priliki.

Glasovi iz naših naselbin

Med pričami, ki so se udeležile neuradnega zaslišanja v New Yorku o vprašanju ameriškega denacionalističnega programa v Nemčiji, sta bila tudi Solomon Surowitz (levo) in Richard Sasuly. Surowitz je rekel, da je ameriški general Lucius Clay, ki je odobril opozitiv Ilse Koch, nacistične sadistke, ki je iz človeških kož delala senčnice za svetilke, zakril dokase o njenih zverinskih sločinah. Sasuly je rekel, da je bilo dva in pol milijona nacistov v ameriški zasedbeni coni opročenih brez vsake preiskave.

Na obisku v Californiji

Base Line, Mich. — Namenila sem se opisati naše potovanje po Californiji. Sicer nisem sposobna na pisanje, vendar pa bom skušala po svoji najboljši moči. Šole nisem imela dosti, tako da je ni vredno omeniti.

Moj mož je dobil dva tedna počitnic in tako sva se odločila po 36 letih zakonskega jarma iti pogledat sončno Californijo. Tudi naš zet je šel z nama. On ima starše v Californiji. Nameraval je voziti z avtomobilom, toda ni mogel dobiti več kot dva tedna dopusta. Če pa imas na razpolago samo dva tedna, pa se ne izplača iti z avtomobilom, kajti vožnja vzame pet dni tja in pet dni nazaj. To je bil vzrok, da smo se odpeljali z vlakom.

Vlak smo zasedli v Detroitu 11. septembra ob 9:50 zjutraj, ob dveh popoldne pa smo že dospeli v Chicago. Ker smo imeli časa do petih, smo najeli avtomobil in se odpeljali k Franku in Heleni Sedej, kjer smo se malo pokrčevali in pogasili jezo. Frank je bil na delu in smo mislili, da ga ne bomo videli, vendar pa je prišel domov malo pred našim odhodom, da smo se malo pogovorili. Naš čas je potekel, zato smo se morali posloviti od Sedejeve družine. Sin Frank nas je zapeljal na postajo; spremila nas je tudi njegova žena. Prav lepa hvala za postrežbo!

Ob petih smo že zasedli vlak. Do noči smo imeli precej zabave, tako da je čas kar hitro tekel. Imeli smo dosti zabave tudi z deklico, ki je bila z nami. Ona je stara dve leti in pol, a že precej dobro govori. Naredila se je noč, toda spali smo bolj malo, kajti nismo vajeni spati sede, leči pa nismo mogli, ker so bili vsi sedeži zasedeni. Zjutraj smo že videli kansaške ravnine, nato pa coloradske gorovje in pašnike, na katerih se je paslo veliko živine. Mislila sem si, kje je vzrok, da je tako visoka cena mesa, saj je živina dobro rejena. Od Illinoisa naprej smo videli le malo lepih kmetij, in se čudili, kakor se morejo ljudje preživljati v takih krajih.

Vlak se je vil in prebijal skozi visoke gore. V nedeljo ob štiri smo bili že v Denverju. Vlak je stal samo 10 minut, naka smo se odpeljali naprej proti Novi Mehiki, kjer smo videli še višje hribe in gore. Ta država je videti revna, polja slabo rode in videli smo le tu in tam polje s koruzo in kakšno revno kočico. V teh krajih res ni pravega življenja, kajti vse povsod zija revščina.

Zopet smo se ustavili za nekaj minut, potem pa naprej čez

V Chicagu je bilo lepo!

Detroit, Mich. — Citateljem Prosvete in Proletarca je znano, da smo detroitski igralci gostovali z igro "Svet brez sovraštva" v Chicagu. To je bilo v nedeljo, 24. oktobra.

Vsi igralci smo se dogovorili, da se snidemo pri Mary Rant 23. oktobra ob petih zjutraj. Ko smo dospeli k njej, je imela že pripravljeno kavo in pecivo. Ob šestih pa smo zasedli avtomobile in se odpeljali proti Chicagu. Od Detroita do Chicaga je 300 milj.

Vožnja je bila jako kratkočasna in lepa, saj je bila cesta cementirana ali pa asfaltirana. Lepo se je voziti po Ameriki, ako imaš dober avtomobil, da ti ne dela preglavice.

V jeseni ima narava svoje krasote in očarljiv je pogled na dreve, ki ima v tem času tako krasne raznobarne liste.

V Chicagu smo dospeli ob pol dne. Po dolgi vožnji smo čutili praznoto v želodcu. Ker ima Berger, sedaj Gračner, restavracijo poleg gl. urada SNPJ, smo se takoj podali tja, kjer smo dobili dobro kosilo in točno postrežbo.

Ro kosilu smo se najprvo setali z mrs. Vider, katera nas je vljudno sprejela in izrazila veselje, da smo vsi srečno dospeli v Chicago. Tu moram pripomniti, da smo imeli izvežbana soferja Augusta Platta in Louisa Urbana, zato smo ob času dospeli v Chicago.

Mrs. Vider nas je najprvo sprejela do naših rojakov, kjer smo imeli prenočišča. Mary Rant, Frances Kapel in Josephine Gregorič in jaz smo se nastanile pri Ani Ciganici, katera je moja stara prijateljica. Ona nas je z veseljem sprejela in pogostila ter pripravila dobro prenočišče. Prav lepa hvala za gostoljubje in postrežbo! Drugi igralci pa so dobili prenočišča pri drugih slovenskih družinah.

V soboto pa smo imeli lep sprejem v Slovenskem delavskem centru. Tu smo res imenitno imeli in se zabavali pozno v noč. Sestali smo se z mnogimi znanci in prijatelji in smo si imeli veliko povedati. Včerjo so pripravile Progresivne Slovence.

Drugi dan, v nedeljo, smo bili dobro spočiti. Popoldne smo jedli pri Gračnerju. Kosilo so naročile Progresivne Slovence, Kosilo je bilo jako okusno. Torej najlepša hvala za dobro postrežbo.

Ko sem bila pri Bergerju na kosilu, sem nenadoma zagledala mojo sestro Rezi Rodomont, dalje sestro Johano Prestri, svakinjo (sestro od mojega moža) Frances Star, brata od mojega moža Franka Jurca in ženo, Paula Jurco in ženo ter Helen, hčer od sestre Rezi, in Mino Katelic. Torej vsi moji sorodniki iz Kenoshe, Wis. Od veselja so nam solze zalile oči.

Prišel je čas, da na odru pokažemo naše igralske zmožnosti. Pred predstavo smo večkrat pokukali po dvorani, ali bodo stoli zasedeni. Najbolj pa je bila radovedna Frances Vider. In res so pričeli ljudje prihajati kar v trumah, tako da je bila ob treh že vsa dvorana zasedena. Tega smo bili vsi veseli.

Pred igro je nastopil pevski zbor Prešeren, ki je lepo zapel nekaj pesmi. Nato pa smo pričeli z igranjem Detroitčani. Po igri smo bili igralci pa zopet lepo postreženi z okusno večerjo, katero so pripravile čikaške kuharice. Vse priznanje za trud z nami in za dobro postrežbo.

Po večerji se je razvila živahna zabava: petje, ples itd. Tudi jaz sem plesala z upravnikom Prosvete Filipom Godino. On ima še vedno gibljene noge.

Priredba je bila uspešna in razšil smo se pozno v noč v najlepšem razpoloženju.

Najlepša hvala tudi soferju A. Plattu, ki me je srečno pripeljal domov. Vsa to mi bo ostalo v trajnem spominu, kakor tudi moji sorodniki, s katerimi sem se srečala ob tej priliki.

Kar se pa tiče igre, pa naj pišejo o njej oni, ki so jo gledali.

Mary Jurca.

Pismo s Koroškega

Podjaval, Koroška. — Po naključju sem prejel Prosveto. Zelo sem se začudil, da se daleč onkraj Atlantskega oceana živijo Slovenci, spominjajo svojega rodu in so narodno zavzeti. Tujec še ni bil nikoli naklonjen malemu narodu, zato se tudi Slovenci na tujih tleh bolj združeni kot na domačih.

Nad koroškimi Slovenci že od nekdaj vlada Nemec. Danes je še hujše, kajti stiska nas ne samo Nemec, ampak tudi zasedbena oblast. Živimo še v posebni zaporni coni, tako da nam izolirajo dostop k čez Dravo živim Slovincem.

Jaz se kemaj preživljam s svojo družino, Imam tri otroke. Dan za dnem premišlujem, kaj bi začel, kdaj bo konec tega neznanega življenja? Izgledov ni nobenih; konference nam ne dajo več tolažbe.

Iz člankov v Prosveti sem razvidel, da ameriški Slovenci nemurno delate za procvit slovenskega naroda. To me zelo veseli. Zaključujem in pozdravljam vse zavedne Slovence po črni Ameriki. Moj glaslov je: Franc Zupan, Unterort 13, Pleiburg, Kaernten, Austria.

Franc Zupan.

Ljudje ne marajo samim sebi dobro

East Brady, Pa. — Ker sedaj ne delam, imam čas in tako obiskujem naše članice. Neke članica mi je povedala, da je njenejga moža sram, da bi s pošte vzel Prosveto, ker ni angleški list.

Obiskal sem tudi neko družino na farmi, katera ima tri člane pri našem društvu 244 SNPJ. Vprašal sem, kakšnega mnenja so farmarji glede tretje stranke. Odgovorili so mi, da ne marajo ruskega sistema. Pojasnjeval sem jih, da progresivna stranka ni za ruski sistem, pač pa za pravo demokracijo, dočim stari stranki služita kapitalizem in militarizem. Kdor ne podpira tretje stranke, sam sebi jamo koplje!

John Dolmovich, tajnik 244 SNPJ.

Vabilo na veselico

Power Point, O. — Že precej časa je minilo, odkar smo se zadnjič oglašili iz naše naselbine.

Tukajšnji Slovenci smo še zmeraj napredni in aktivni v vseh ozirih. Dne 13. novembra zvečer pa smo priredili plesno veselico v Slovenskem domu. Vabimo vse prijatelje in znance ob blizu in daleč. Odbor bo vsem dobro postregel. Za ples pa bo igral Frank Koran in njegov orkester iz Salema. Začetek veselice ob sedmih zvečer. Na svidenje!

Mary Bogataj.

S. P. Stevens, uradnik gasilske zveze ADF. John J. Fougereus in Ray Keenan iz Portlanda, Ore. Gani skupnega stavkarskega komiteja, ki pomaga stavkajočim pomolnim delavcem v njihovi borbi. Pomorščaki fotočno pomagajo članom gasilske unije pri ločevanju poniljskega nečrta.

STROJI - NAŠI POMOČNIKI V BORBI ZA LEPSJO BODOČNOST

VILJEM KUNST

Zemlja, na kateri že dolga stoletja žive Slovenci, Srbi, Hrvati, Makedonci in Črnogorci, je lepa in bogata.

Lepa je, ker jo oplakuje sinje Jadransko morje s svojo razčlenjeno obalo, s svojimi zalivi, kanali, otočki in otoki; lepa po svojih bistrh gorskih vodah, po številnih kristalno čistih jezerih, lepa zaradi slikovitih dolin, valovitega gričevja in ponosnih gorskih velikanov, ki jim vrhove pokriva večni sneg in led.

Bogata predvsem zato, ker žive na njej milijoni pridnih rok, ki so sposobne preobraziti naravo, bogata z neizmernimi zakladi, ki jih krije notranjost zemlje, bogata z obširnimi gozdovi, plodnimi njivami, vinogradi in sadovnjaki.

Ljudstvo pa, ki že od pamtiveka prebiva na tej zemlji, je bilo kljub neizmernemu naravnemu bogastvu do nedavnega siromašno, gospodarsko, tehnično in kulturno zaostalo.

Kje je vzrok, da si marljivo ljudstvo, v teku dolh let, ni moglo ustvariti boljših, lepših življenjskih pogojev?

Tega so krivili mednarodni kapitalisti in zavojalci, ki so s pomočjo domačih izdajalcev namenoma preprečevali gospodarski, tehnični in kulturni dvig narodov Jugoslavije, da bi jih laže izkoriščali.

Spomnimo se vojnih pohodov Turkov, ki so dolga stoletja držali v sužnosti velike predale naše domovine in vpadali tudi na slovensko ozemlje, kjer so ropali, morili, požigali in odvajali v sužnost na tisoče mož, žena in otrok. Spomnimo se nemških fevdalnih gospodov, ki so stoletja gospodarili slovenskemu kmetu, tlačanu. Po odpravi tlačanstva se je zdelo, da bo naš narod svobodno zadiral, spreminila pa se je le oblika izkoriščanja.

Z razvojem tehnike se je v Angliji, Nemčiji, Franciji in Ameriki začela razvijati industrija. Ta industrija je iskala vedno novih tržišč za svoje proizvode. Nova tržišča so lastniki tovornih trgovcev zagotavljala ogromne dobičke. Ti dobički so se povečali prav posebno v času, ko so se tovarne začele združevati v koncerne in truste, ki so diktirali cene. Kapital pa ni iskal le novih tržišč; iskal je tudi nova rudna bogastva, nova pogonska sredstva, novo ceneno delovno moč. Vse to je v izobilju našel v naši deželi že pred prvo svetovno vojno, posebno pa v predprilski Jugoslaviji, kjer je pokvarjeni dvor, združen z drugimi izdajalci lastnega naroda, izročil mednarodnim kapitalistom v eksploatacijo najdragocenejša zaklada naše zemlje. Vsi večji rudniki v državi so bili v predprilski Jugoslaviji v rokah mednarodnih finančnih skupin. Kako je v teh rudnikih mednarodni kapital izkoriščal naše zaklade in naše ljudstvo, vidimo najlepše na primeru rudnika bakra v Boru.

Predprilski Jugoslaviji je dala ta rudnik v zakup francoski finančni skupini za dobo 99 let. V rudniku so delali naši delavci za plačo, ki ni zadostovala niti za najskromnejše življenje. Lačni, goli in bosi delavci so stanovali v nezdavnih barakah in vlažnih kletih. Lastniki rudnika pa so z zlatom, ki so ga pridobili iz tega rudnika, plačali vse najemnine, vse davke, vse podkupnine beograjski čaršiji, vse investicijske in obratne stroške, visoke dividende delničarjem in še prevoz bakra, srebra in zlata do luke Liverpool. Vsako leto so izvozili blizu 4000 vagonov bakrene rude. Rudo so ropali, to se pravi, da so izbirali le tiste plasti, ki so vsebovale največ srebra in zlata, vse drugo so rušili in zaspavali.

Podobno so gospodarili tudi v drugih rudnikih in premogovnikih v predprilski Jugoslaviji. Rudniki in premogovniki pa niso bili edina torišča izkoriščanja. Mednarodni kapital je bil lastnik vseh večjih virov vodne energije, elektrarne na Fali, v Jajcu in drugod. Isti izkorišča-

to je iztiskalo iz tovarn številne delavce in jih stavljalo skupaj z njihovimi družinami v brezupen položaj. Ni čuda, če se je ponekod pojavilo mišljenje, da so stroji krivi delavčeve nesreče. Delavci pa so se sčasoma zavedli, da stroj ni kriv, kriv je lastnik stroja, kriv je kapitalistični družbeni red.

V takih okoliščinah je bil gospodarski, tehnični in kulturni dvig narodov Jugoslavije nemogoč. Vse, kar je bilo storjeno, ga pri nas na polju mehanizacije in elektrifikacije pred prvo svetovno vojno in v dobi med prvo in drugo svetovno vojno, so kapitalisti storili le zato, da bi lahko čim temeljiteje izropali našo bogato deželo. Temu cilju so služile železnice, po katerih so odvažali premog, rude, poljske pridelke in živino, ki so jo za smešno ceno izsilili iz rok delavnega kmeta, po drugi strani pa so po istih železnicah, cestah in po morju uvažali za drag denar industrijsko blago, ki se doma ni smelo izdelovati.

Izkoriščanje človeka po človeku je doseglo svoj vrhunec v drugi svetovni vojni, v kateri so si nemški, japonski in italijanski fašisti postavili za cilj podjarmljenje vsega sveta in iztrebljenje Slovanov.

Jugoslavija je po zaslugi izdajalcev, hlapcev mednarodnega kapitala, postala lahek plen nemških in italijanskih zavojalcev. Izdajalci so ali pobegnili in stopili v službo anglo-ameriških imperialistov, ali pa so ostali doma, služili verno okupatorju in povzročili narodom Jugoslavije neizmerno gorje.

V teh težkih dneh je komunistična stranka Jugoslavije streljala razdvojevo ljudstvo v enotno Osvobodilno fronto, ki je napovedala neizprosno borbo okupatorju in mednarodnim imperialistom v cilju osvoboditve in vzpostavitve resnične ljudske demokracije po vzoru Sovjetske zveze, zaščitnice človeštva.

V Osvobodilni fronti so se zbirali vsi resnični rodoljubi, delavci, kmetje in delovna inteligenca, ob strani je ostala le peščica izdajalcev, ki je že v teku vojne dobila zaslužno plačilo ali ga je prejela po izvojevanju zmagi. Posamezniki so pobegnili k svojim zločinskim gospodarjem, nekateri pa so si naklonili ovčje kožuhe in skušali podtalno zavirati naš napredek.

V teku trde in neizprosne narodnoosvobodilne borbe je bila zrušena stara in ustanovljena nova, ljudska oblast. Lastnik zemljskih zakladov je postal ljudstvo. Ljudstvo je lastnik pogonskih sil, lastnih tovarn, ki jih je samo zgradilo in jih še gradi, lastnik prometnih sredstev, lastnik veleposredstev, katerih je do včeraj tlačnilo. Izkoriščevalci so bili premagani, delovni človek je začel sam odločati o svoji prihodnosti.

Stanje, ki je vladalo pri nas po končani vojni, je bilo strašno. Stotisoči pobitih in ranjenih, na tisoče vasi požganih, porušena mesta, minirani mostovi, razrušene železniške proge, razbite ceste, razbiti vojni park, uničeno poljedelsko orodje, neobdelana polja, prazna skladišča, pomanjkanje obleke, obutve, posode in vsega drugega, kar človek vsak dan potrebuje. Težava pa je bila tudi v tem, ker vsega tega ni bilo mogoče popraviti in napraviti čez noč, saj smo od predprilski Jugoslavije dobili v dedščino gospodarsko, tehnično in kulturno zaostalo.

(Dalje prihodnjič.)

Bolj kot kmet je na lastni koži občutil gospodarske krize in industrijski delavec. Vse, s čimer je razpolagal, je bila njegova delovna sila. Živel je iz rok v usta. Po eni strani ga je goljufal tovarnar, ki ga je do skrajnosti izmučil in mu ni izplačeval toliko, kolikor je delavec v resnici zaslužil, po drugi strani pa so ga z vseh strani obirali trgovci, gostilničarji in drugi izkoriščevalci. Težka je bila negotovost, v kateri je živel. Gospodarske krize so postavljale na cesto stotisoče, milijone delavcev, za katere ni skrbel nihče. Prihrankov za črne dni delavci niso imeli, prav tako niso bili oskrbljeni za starost. V vlažnih, nezdavnih stanovanjih so se ob nezadostni prehrani med izčrpanimi delavci širile najrazličnejše bolezni, med katerimi je največ žrtev terjala zahrbtna jetika. Delavca je ogrožal tudi napredek tehnike. Namesto za starejših strojev so začeli uvajati v tovarnah polavtomatske in avtomatske stroje. Izumili so produktivno in tekočo trak. Vse

IZ DNEVNKA AKTIVISTKE

Ljutomer. — Za dva, tri tedne se je zemlja med Razkrižjem in Kapelo odela v snežno belino. Zadehtelo je opojno nad njivami. Oglasila se je z milijonov nežnih, belih, dehtečih cvetov — ubrana pesem dela, neumornega nabiranja najslajšega, kar daje narava — medu!

Vzevela, zadehtela je ajda. / Kakor da se je za trenutek povrnila pomlad na njive! V temnozelenu listju koruze je skrivnostno zašušelo. Skrite pod mogočnim bodljikavim listjem so se razraščale buče. Neslišno je padal na dolge nežne pestice pelod.

Dva, tri tedne — kakor bi trenili, je po njivah ugasnil čar pomladi. Razlila se je preko njih nežna sončna luč jeseni.

Ajda ni več bela — njeni cvetovi so se temno pobarvali. Skozí ovelo, porumenelo listje koruze šušli zgodnji jesenski veter. Med stebli se rumeno svetlikajo dozorele buče.

Prišlo se ženske, da potrgajo dozorel fižol, porežejo sončničane globoko nagnjene mogočne kape.

S travnikov je zadehtela otava. Kdo ve kdaj so tam pri tleh v tisočih zrasli vijoličasti cvetovi, ki bodo kmalu razlivali s svojo barvo neko turobnost preko pokrajine — jesenski podselek! Dolopnjeno je ...

Poslednja bogata žetev se ponuja z vsakega ogona, z vsake pedi obdelanih tal.

Ljudje skoraj ne spijo več. Spet bodo vse počez prebrzdali zemljo, da vzamejo iz nje poslednje plodove. Vsaka ped zemlje kliče urnih, neutrujenih rok.

V silni vrvež zadnjih poletnih del pripevajo selektorji, trierji, čistilniki žita. Za vsakega kmetovalca v vaseh, za vsako vas nepretrgoma teče tu v vrece zlati potok zrn — pšenice, rži in ječmena.

Šla sva skozi Grabe, v zgodnjem septembrskem jutru. Dan se je šele budil na prostornih dvoriščih, na prašni vaški cesti. Nekje ob cesti so švistale kose v rosi travi.

On, vsaki odbornik, je imel na glavi svoj nov slamnik, ki so mu ga najbrže iz nove slame spletile hčerke. Robove hlač mu je zmocnila trava, ki jo je pravkar kosil za vasio. Pošvedran čevljev je imel samo na eni nogi — zaradi rane — druga je bila bosa. Že zdavnaj se ni obril. A ko sem mu povedala, da gre za novo setev, za to, da postanejo vsi kmetovalci v Grabah razmnoževalci čistega sortnega semena, da je zato potrebno, da stopiva do vsakega izmed njih — je takoj odložil koso in voder s kamnom — in sva šla v vas.

"Hitro hodi dol!" je poklical gospodarja, ki je na hlevih pospravljaval pravkar pripeljano seno.

Sosed je prilezel po lestvi in mračno pogledal name — na aktivistko.

"Kaj bi rad?" je zategnjeno vprašal.

Razložila sva mu vse: da bo seme zamenjal 100 za 100, s tem pa bo postal semenogojec, razmnoževalec čistega sortnega žita, imel bo ugodnosti pri nabavi umetnih gnojil, da zamenjava ni zvezana z nikakršnimi stroški, da je edini pogoj zamenjave ta, da celotni pridelek — razen tega, kar bo posejal — zamenja z navadnim trgovskim žitom. Pomirila sva ga, da je seme, ki ga bo dobil, iz domačega okolja, najboljšo priznano seme, pod nadzorstvom strokov-

njaka očisteno, razkuženo, izvršen je celo poskus kalitve za vsak vzorec posebej.

"To je dobra reč!" je preudarno priklimal. Pomislil je za trenutek — pa nama je povedal količino pšenice in rži, ki jo namerava sejati.

Slekoveca sva srečala na ozki poti čez travnik in mu kar tam vse razložila. Pohvalil je svoje pšenice in rži, saj je zrasla tako lepa in trda njegovih rok, iz izkušnje in znanja, ki si ga je v dolgih letih kmetovanja pridobil iz zemlje — pa tudi iz knjig.

Brez pomisleka je prijavil svojo setveno količino.

Sadl je ležal v postelji.

"Vej pa to dobro!" je živahno dejal s prizvokom prekmurskega narečja. "Zamenjam 300 kil pšenice, žita ne sejem." Nato je hotel vedeti, kaj je s kontrahiranjem krompirja. Danes je zadnji rok, tu pa ljudem ničesar niso povedali, nikogar ni bilo sem. "Sigdar je tu takši fret," je nejevoljno dodal.

Svetojaka sva mu, naj pošlje ženo vprašat v zadrugo, tam bodo že vedeli.

Tako sva hodila od hiše do hiše, od sosedu k sosedu. Povsod ni šlo gladko.

Nekje sta se pred hišo pomenkovala dva gospodarja. Eden je sedel na robu vodnjaka, naslanjal se je na palico. Mrko je gledal predse.

Razložila sva, za kaj gre. On pa je sedel tam kakor krivec in ni trenil.

"No, kaj bo, Čolnik?"

"Pri meni nemre dosti profiterati," je oklevajoče odvrnil. Gledala sem njegov obraz, razbrzdani od gub, pokrit z gostimi, dolgimi kociami. Majhne so se svetile na njem oči, zrla se nezaupljivo. Kakor da hoče nekaj ubraniti pred sovražnikom. Roke, ki so držale palico, so bile grčave, trde. Vse je bil trd kakor kamen ob cesti.

Kakšne besede bi mu morala povedati, da bi verjel? Vse svoje trdote gotovo ni sam kriv. Tak, kakor je zrasel, je bil, že tisočkrat nalagan ...

Spet sva ga nagovarjala in mu razlagala. Postavljala sva mu za zgled ostale gospodarje, ki imajo gotovo boljše seme od njegovega, pa bodo vendarle zamenjali.

"No, boš vzel?" je zadnjic vprašal odbornik.

"Eh, ne vem," je odvrnil in se presedel.

Slavičev Ludvik, eden izmed naprednih kmetovalcev v vasi, naju je povabil v hišo. Tam je že vedel, za kaj gre. Sam je pridelal eno najboljših pšenice. Bila je priznana, vso veliko njivo je dal državi za seme. Čeprav je nameraval sejati od iste pšenice, ki bi si jo sam skrbno očistil in razkužil, jo bo zamenjal.

"Si bom vsaj delo prihranil!" je rekel. "Zapišite mi 500 kil pšenice."

Po poti sva srečala žensko — tudi ona je naročila zamenjavo. Navdušeno je o krompirju pripovedovala Marta, ki ga je lani naročila od Semenarne.

"To ti poven, 300 kil sem ga nakopala s trem redov! Pa kak je dober! Sem pri tihem ogli more vreti."

Sonce se je dvignilo visoko nad rone travnike. Ljudje so

Slovenska narodna podpora jednota

2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR

Izvršni odbor
JOSEPH CULKAR, gl. predsednik 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
ANTON TROJAR, gl. pomočnik tajnika 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHN, gl. blaginjak 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADNICK, tajnik bol. odd. 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MICHAEL VRIHOVNIK, direkt. mlad. odd. 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj Prosvete 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
ANTON GARDNER, urednik Prosvete 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Podpredsednik
ANTON R. VERBICK, prvi podpredsednik 1508 So. 33rd St., Milwaukee, Wis.

Distriktni podpredsedniki
JOHN V. CEBULAR, prvo okrajje 2136 Shalleron St., Philadelphia 16, Pa.
FRANK GRADNICK, drugo okrajje Box 55, Harwick, Pa.
MARY F. PRASNIKAR, tretje okrajje Box 216, Harwick, Pa.
JOSEPH FIFOLT, četrto okrajje 1281 E. 80th St., Cleveland 3, Ohio
JOHN SPILLER, peto okrajje 279 Bond St., St. Louis 10, Mo.
UMBLA AMBERGICH, šesto okrajje 416 Pierce St., Toledo, Ohio
JOHN PETRITZ, sedmo okrajje 5428 Carmona Ave., Los Angeles 14, Calif.
FRANK POLSKAR, osmo okrajje 209 3rd St. W., Roundup, Mont.

Gospodarski odbor
MATH PETROVICH, predsednik 207 E. 150th St., Cleveland 15, Ohio
JOSEPH CULKAR 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHN 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN 1408 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
NICHOLAS LIRICH 707 E. 260th St., Euclid, Ohio
DONALD J. LOTRICK 1291 So. Trumbull Ave. Chicago 23, Ill.

Posvetil odbor
ANTON SHULAR, predsednik Non St. Anna, Kansas
FRANK VETARICH 215 Toner St., Luzerne, Pa.
ANDREW VIDRICH 801 Forrest Ave., Johnston, Pa.
JOHN KOBI, Sr. 268 So. 31st Ave. W., Duluth 1, Minn.
CAMELUS EARNICK 2604 W. 67th St., Cleveland 3, Ohio

Mednarodni odbor
FRANK BAITE, predsednik 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MICHAEL R. KUHN 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
MATTHEW J. TURK 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.
LOUIS KAPRUL 18261 East Park Drive, Cleveland, Ohio
ANDREW GRUM 17158 Snowden, Detroit 14, Mich.

bili že trdno vpreženi v delo. In v stepe. Tisoči delavcev, opremljeni z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki, so začeli mrazlieno delati, da bi osvojili izsušene kraje. Nikoli še ni v Zavolžnih stepah tulilo toliko motorjev.

Borba proti suši je postala zadeva vsega ljudstva. Iz vseh krajev države so prihajali ljudje, da bi pomagali pri zgraditvi novega namakalnega sistema. Velikanski nasipi in gosti mreže dovodnih kanalov so se raztezali po najbolj suhih krajih Zavolžja. Tako so bili ustvarjeni Buzulučki, Valujski, Tolstovski, Kutulučki in drugi veliki dovodni sistemi, ki so lahko namakali desetstisoče hektarjev zemlje.

Spremenil se je izraz Zavolžnih step. Umetna jezera, gaji, naselja z vrtni s sadjem in zelenjavo ter razpredena mreža kanalov označujejo današnje Zavolžje. Puščavska reka Kutuluč je pregrajena z nasipom. Tvorila je takozvano Kutuluško morje, ki se razprostira na desetine kilometrov široko.

Inženir Gerazim Filipov vodi dela za namakanje v Saratovskem Zavolžju. Veliko število novih namakalnih naprav priča o uspehih tega dela. Tam, kjer je ljudem uspelo, da zberejo, ohranijo in izkoristijo pomladne vode, so se nepokorne velike stepe razcvetele. V stepi šume zeleni gaji, cveto sadni vrtni, v umetnih jezerih goje ribe, ob obalah pa veliko število vodne perutnine.

VELIKA GRADBENA DELA
v Sarajevu po novem regulacijskem načrtu. Med največja gradbena dela v Sarajevu je treba šteti zidanje novega naselja v Svrakinem Selu. To veliko stanovanjsko četrt so začeli graditi v smislu novega regulacijskega načrta že lani. V zvezi s preureditvijo mesta, tako da bo primerno ohranjen in urejen starejši del in da bodo nove četrti zgrajene sodobno, gradijo precej v vsem mestu. Sedaj so stanovanjski blok na Dildžikovcu. Nadalje so začeli graditi poslopje za mestni ljudski odbor. Regulacija Miljacke bo omogočila zgraditev več industrijskih in stanovanjskih poslopj ter razvoj mesta proti zahodu. Letos bodo razširili vodovodno omrežje. Popravili so številne ceste in uredili več hotelov.

VELIKA GRADBENA DELA
Mnogo truda so vložili sovjetski učenjaki za izboljšanje suhe Zavolžne stepe. Njihovo delo je rodilo sad. Namočeno zemljišče je začelo dajati redne in enakomerne pridelke, neslutene dosedaj v Zavolžju.

Izkušnje učnih postaj so kmalu prenesli na kolhoze. Na obalah reke je vzniklo na stotine majhnih postaj, ki preskrbujejo z vodo kolhozne njive. Toda to je bil šele začetek.

Tov. Stalin je še leta 1934 izdal nalog, da se resno pristopi k delu: namakanju Zavolžja. Vse se je lotilo resitve te naloge. Kolone kamionov z gručcem, cementom, lesom in drugim stavbnim materialom so prišle

na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Na Saratovsko ozemlje. Nacionalizirane so bile vse motorne jadrnice ter ribiške in potniške ladje z nosilnostjo nad 50 ton. Ladje z nosilnostjo do 100 ton je pravzaprav Jadranska linijska plovba, večje plovne objekte pa Jadranska prosta plovba. Dobre ladje so takoj izročili prometu. Motorne jadrnice zdaj mnogo bolje izkoriščajo v prometu so na 37 progah, medtem ko je bilo prej le 32 prog. Prihodnji mesec bodo izročili v promet še 8 ladij, ki so zdaj v popravilu. Od začetka maja, ko so bile ladje nacionalizirane, so popravili 19 motornih ladij.

Slika kaže goste na Banketu Ameriškega slovenskega kongresa v hotelu Stevens v Chicagu, katerega se je udeležilo nad tisoč oseb.

